

Azra Kuči*

Izbor i imenovanje sudija i tužitelja u Saveznoj Republici Njemačkoj

Sadržaj

1. Uvod
2. Izbor i imenovanje sudija Saveznog ustavnog suda
3. Izbor i imenovanje sudija ostalih saveznih sudova
4. Izbor i imenovanje sudija u sudove na nivou saveznih zemalja
5. Opći uvjeti za izbor i imenovanje sudija
6. Izbor i imenovanje tužitelja

1. Uvod

Kao poučan primjer za izbor sudija i tužilaca može poslužiti Savezna Republika Njemačka. Osnovni razlog je njeno unutrašnje uređenje. Radi se o složenoj državi, dakle o ustavnom konstruktiv koji osigurava postojanje država u državi, koji karakteriše unitarizam (unitarna složena država). Njemačka je savezna država sastavljena od 16 saveznih zemalja (saveznih država). Njena teritorijalno-politička složenost se ogleda i u organizaciji njenog pravosudnog sistema.

Organizacija saveznih sudova i njihova nadležnost regulirana je poglavljem IX njemačkog Ustava.¹ U ovom poglavlju su regulirane pojedinosti u pogledu Saveznog ustavnog suda (*Bundesverfassungsgericht*). Riječ je o sudu koji se smatra „čuvarom Ustava“. Savezni ustavni sud je ustanovljen 1951. godine Zakonom o Saveznom ustavnom sudu (*Bundesverfassungsgerichtsgesetz*), kojim je propisano da je Savezni ustavni sud pravosudno tijelo savezne države i da svoje odluke donosi samostalno i neovisno u odnosu na sve ostale ustavne organe.² Ovaj sud je nadležan da kontroliše sve tri grane vlasti - zakonodavnu, izvršnu i

* Autorica je magistar međunarodnog humanitarnog prava i ljudskih prava i saradnica FCJP.

¹ Osnovni zakon/Ustav Savezne Republike Njemačke (Ustav) (*Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland*) je Ustav Njemačke, usvojen u okviru Parlamentarnog Savjeta 08. 05. 1949, više u: E. Šarčević, *Ustavno uređenje Savezne Republike Njemačke: Osnove njemačkog Državnog prava*, Sarajevo 2005, ss. 2, 17-26 i dalje.

² Čl. 1 st. 1 Zakona o Saveznom Ustavnom sudu Njemačke (*Bundesverfassungsgerichtsgesetz*) objavljen 12. 03. 1951. (BGBl I, s. 243). Detalje o Saveznom ustavnom sudu: Šarčević (bilj. 1), ss. 73 i dalje.

sudsku - u pogledu usaglašenosti njihovog djelovanja s odredbama Ustava.³ On također vrši kontrolu nad zaštitom ustavom zagwarantiranih osnovnih prava.⁴

Ostali sudovi na saveznom nivou su Savezni sud (*Bundesgerichtshof*), Savezni upravni sud (*Bundesverwaltungsgericht*), Savezni finansijski sud (*Bundesfinanzhof*), Savezni sud rada (*Bundesarbeitsgericht*) i Savezni socijalni sud (*Bundessozialgericht*).⁵ Sami nazivi sudova sugeriraju njihovu materijalnu nadležnost. Nadležnost svakog od njih regulirana je Zakonom o ustroju sudova Njemačke.⁶ Tako je Savezni sud krajnja žalbena instanca i donosi odluke u vezi pravnih pitanja koja se javljaju u građanskim i krivičnim predmetima na lokalnim, regionalnim i višim regionalnim sudovima.⁷ Ostali savezni sudovi su nadležni da odlučuju u trećem stepenu o pravnim pitanjima u upravnim, finansijskim, radnim i socijalnim sporovima, u skladu sa svojom materijalnom nadležnošću.

Sudovi prvog i drugog stepena su u Njemačkoj uspostavljeni na nivou saveznih zemalja.⁸ Nadležnost sudova u svakoj od saveznih zemalja odražava podjelu nadležnosti sudova na saveznom nivou. Tako u svakoj saveznoj zemlji postoje sudovi prvog i drugog stepena nadležni u krivičnim, građanskim i porodičnim stvarima, upravni sudovi, finansijski sudovi, sudovi rada i sudovi nadležni za određene sporove u vezi sa osiguranjem (zdravstvenim, penzijskim i sl).⁹ Svaki od navedenih sudova ima i pripadajući ured tužitelja.¹⁰

2. Izbor i imenovanje sudija Saveznog ustavnog suda

Savezni ustavni sud se sastoji od dva Senata, a u svakom od njih se nalazi po osam sudija.¹¹ Ova dva Senata su međusobno potpuno odvojena i imaju različite nadležnosti.¹² U pravilu, sudije koje su izabrane u jedan Senat tu i vrše svoju funkciju i ne prelaze u drugi Senat. Način izbora i imenovanja sudija Saveznog ustavnog suda reguliran je Ustavom Njemačke i Zakonom o Saveznom ustavnom sudu. Tako Ustav propisuje da polovinu sudija Saveznog ustavnog suda mora izabrati Savezno vijeće (*Bundestag*), a polovinu Vijeće saveznih zemalja (*Bundesrat*).¹³ *Bundesrat* sudije bira neposredno, dvotrećinskom većinom članova.¹⁴ S druge strane, *Bundestag* sudije bira posredno, tako što imenuje dvanaestočlanu Izbornu komisiju, koja zatim bira sudije Saveznog ustavnog suda.¹⁵ Kako bi bili izabrani na funkciju sudije, za predložene kandidate mora glasati najmanje osam članova Izborne komisije.¹⁶ Po troje sudija svakog Senata moraju biti izabrani iz reda sudija najviših saveznih sudova, koji su na toj poziciji prethodno proveli

³ V. čl. 21 st. 2, čl. 41 st. 2, čl. 61, čl. 84 st. 4, čl. 93 i 126 Ustava.

⁴ Čl. 93 st. 4a Ustava. O individualnoj ustavnoj tužbi usp. Šarčević (bilj. 1), ss. 82 i dalje.

⁵ Čl. 95 st. 1 Ustava.

⁶ Zakon o ustroju sudova Njemačke (*Gerichtsverfassungsgesetz*) objavljen 09. 05. 1975. (BGBl I, s. 1077).

⁷ Čl. 123-140 Zakona o ustroju sudova.

⁸ J. Bell, *Judiciaries within Europe*, Cambridge 2006, s. 110.

⁹ Za grafički prikaz sistema sudova u Njemačkoj pogledati stranicu Vijeća Europe: <http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/cepej/profiles/CourtSystemGermany.pdf> (očitanje 24. 04. 2014).

¹⁰ Čl. 141 Zakona o ustroju sudova.

¹¹ Čl. 2 Zakona o Saveznom ustavnom sudu.

¹² O nadležnostima Senata v. čl. 14 Zakona o Saveznom ustavnom sudu.

¹³ Čl. 94 st. 1 Ustava.

¹⁴ Čl. 7 Zakona o Saveznom ustavnom sudu.

¹⁵ Čl. 6 Zakona o Saveznom ustavnom sudu.

¹⁶ *Ibid.*

najmanje tri godine.¹⁷ Ovo pravilo osigurava da određeni broj ustavnih sudija uvijek bude iz reda onih osoba koje su svoju karijeru gradile u pravosuđu.¹⁸

Kako bi uopće bili razmatrani za imenovanje na poziciju ustavnog sudije, kandidati moraju biti stariji od 40 godina, te moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o sudijama.¹⁹ Uvjeti koje propisuje ovaj zakon su posjedovanje njemačkog državljanstva, poštivanje demokratskog ustavnog uređenja, moralne kvalitete te stručne kvalifikacije – završeno pravno obrazovanje, neophodna praksa i položena oba državna ispita, odnosno posjedovanje zvanja univerzitetskog profesora prava.²⁰ Sudije se imenuju na period od 12 godina i ne mogu biti odmah ponovo izabrani.²¹ Ako prije isteka roka od 12 godina sudije napune godine starosti potrebne za penzionisanje prema propisima Njemačke (68 godina), njihov mandat tada prestaje.²²

Iako je način izbora i imenovanja sudija određen Ustavom i spomenutim zakonima, u praksi izbor umnogome zavisi od političkih dogovora.²³ Nepisana pravila u Njemačkoj nalažu da se sudijske pozicije u Saveznom ustavnom sudu dijele između glavnih političkih stranaka, kao i da se prilikom izbora sudija mora voditi računa o tome da budu zastupljene dvije najveće vjerske zajednice u Njemačkoj – katolička i protestantska.²⁴ Tako prijedlog kandidata za ustavnog sudiju koji podnese politička stranka kojoj to mjesto „pripada“ obično i biva prihvaćen.²⁵ Na taj način se za sudije Saveznog ustavnog suda biraju osobe koje pripadaju određenim političkim strankama ili osobe koje su „bliske“ konkretnim političkim opcijama.²⁶ Bez obzira što je izbor sudija politiziran, sudije su neovisne u svom radu i političkim strankama se ne dopušta bilo kakav utjecaj na njihov rad.²⁷ Za sudije Saveznog ustavnog suda se uvijek biraju visoko kvalificirani kandidati i rijetko se dešava da je sama stručnost kandidata upitna.²⁸

3. Izbor i imenovanje sudija ostalih saveznih sudova

Izbor i imenovanje sudija Saveznog suda, Saveznog upravnog suda, Saveznog finansijskog suda, Saveznog suda rada i Saveznog socijalnog suda je u nadležnosti saveznih organa - *resornog saveznog ministra* i *Odbora za izbor i imenovanja*.²⁹ Odbor se sastoji od 16 ministara pravde (po

¹⁷ Čl. 2 st. 3 Zakona o Saveznom ustavnom sudu.

¹⁸ U sastavu Saveznog ustavnog suda se također nađu i osobe koje su se prije izbora bavile politikom i profesori prava.

¹⁹ Čl. 3 st. 1 i 2 Zakona o Saveznom ustavnom sudu.

²⁰ Čl. 9 Zakona o pravosuđu u Njemačkoj (*Deutsches Richtergesetz*), objavljen 19. 04. 1972. (BGBl I, s. 713).

²¹ Čl. 4 Zakona o Saveznom ustavnom sudu.

²² *Ibid.*

²³ E. Šarčević, *Izabrane odluke njemačkog Saveznog ustavnog suda-jubilarno izdanje*, Fondacija Konrad Adenauer 2009, s. 38.

²⁴ R. Miller, Judicial Selection Controversy at the Federal Court of Justice, *German Law Journal*, 2/2001, par. 17. Tekst dostupan na: <http://www.germanlawjournal.com/index.php?pageID=11&artID=69> (očitanje 02. 05. 2014).

²⁵ *Ibid.*

²⁶ Detaljnije Šarčević (bilj. 23), ss. 37 i dalje. Sudije u Njemačkoj mogu biti članovi političkih stranaka.

²⁷ Čl. 97 st. 1 Ustava.

²⁸ Za kontroverze u pogledu izabranih ustavnih sudija u Njemačkoj koji nisu smatrani najstručnijima od ponuđenih kandidata v. Miller (bilj. 24).

²⁹ Čl. 95 st. 3 Ustava i čl. 1 Zakona o izboru sudija (*Richterwahlgesetz*), objavljen 25. 08. 1950. (BGBl. I, s. 3022).

jedan iz svake savezne zemlje) i 16 članova koje bira *Bundestag*.³⁰ Kandidate za sudije mogu predložiti i resorni ministar i članovi Odbora.³¹ Kandidati moraju ispunjavati uvjete propisane zakonom, odnosno moraju biti njemački državljani, moraju poštivati demokratsko ustavno uređenje, moraju posjedovati moralne kvalitete kao i stručne kvalifikacije – završeno pravno obrazovanje, neophodna praksa i položena oba državna ispita, odnosno posjedovanje zvanja univerzitetskog profesora prava.³² Dodatno, kandidati za Savezni sud moraju biti stariji od 35 godina.³³

Predstavnici sudova u izboru učestvuju kroz Vijeća za izbor sudija. Ova Vijeća su ustanovljena pri svakom saveznom sudu u Njemačkoj i sastoje se od sudija tih sudova. Vijeće pri Saveznom sudu se tako sastoji od predsjednika suda koji ujedno i predsjedava ovim Vijećem, njegovog zamjenika i pet članova (od kojih dva bira samo Vijeće, a tri člana biraju sve sudije tog suda).³⁴ Što se tiče ostalih saveznih sudova, njihova Vijeća sastoje se od predsjednika tih sudova, koji su ujedno i predsjedavajući Vijeća, njihovih zamjenika, te tri člana (od kojih jednog bira Vijeće, a dva člana biraju sve sudije tih sudova).³⁵

Uloga Vijeća za izbor sudija je da daju svoja obrazložena mišljenja u pogledu predloženih kandidata za sudije. Njima se dostavljaju svi prilozi koji su podneseni uz prijavu kandidata, te dokumenti koji se odnose na prethodno iskustvo kandidata kao i njihove kvalifikacije.³⁶ Na osnovu svih ovih dokumenata Vijeće mora u roku od mjesec dana da dostavi u pismenoj formi svoje obrazloženo mišljenje o osobnoj i profesionalnoj sposobnosti kandidata.³⁷ Međutim, ovo mišljenje nije obvezujuće za Odbor za izbor i imenovanje.³⁸

Odbor za izbor i imenovanja odlučuje jednostavnom većinom svih članova.³⁹ Savezni ministar predsjedava ovim odborom, ali nema pravo glasa.⁴⁰ Važan kriterij pri imenovanju, osim osobnih i profesionalnih kvaliteta je i proporcionalna zastupljenost kandidata iz svih saveznih zemalja u skladu s brojem njihovih stanovnika, a vodi se računa i o članstvu kandidata u određenim političkim strankama.⁴¹

4. Izbor i imenovanje sudija u sudove na nivou saveznih zemalja

Što se tiče izbora sudija u sudove saveznih zemalja, procedure se razlikuju od zemlje do zemlje, jer svaka od njih ima nadležnost da oblast izbora uredi na svoj način. Kao i u našoj državi, sudije u Njemačkoj obično započinju svoju karijeru na sudovima prvog stepena. Sama procedura izbora

³⁰ Brošura objavljena od strane Saveznog suda, s. 17. Dostupno na:

http://www.bundesgerichtshof.de/SharedDocs/Downloads/EN/BGH/brochure.pdf?__blob=publicationFile.

³¹ *Ibid.*

³² Čl. 9 Zakona o pravosuđu.

³³ Čl. 125 st. 2 Zakona o ustroju sudova.

³⁴ Čl. 54 st. 1 tač. 1 Zakona o pravosuđu.

³⁵ Čl. 54 st. 1 tač. 2 Zakona o pravosuđu.

³⁶ Čl. 56 st. 1 Zakona o pravosuđu.

³⁷ Čl. 57 Zakona o pravosuđu.

³⁸ Brošura (bilj. 30), s. 18.

³⁹ *Ibid.*

⁴⁰ J. Adenitire, *Judicial Independence in Europe, the Swedish, Italian and German Perspectives*, London 2011, s. 20.

⁴¹ *Ibid.*, s. 21.

započinje objavljivanjem oglasa za otvorene pozicije i prijavom kandidata na te pozicije. U većini saveznih zemalja kandidati moraju izaći pred Komisiju za izbor te na osnovu glasanja ove komisije, nadležni ministar pravde ili predsjednik suda donosi odluku o imenovanu sudija.⁴² U saveznim zemljama koje nemaju Komisiju za izbor, odluku o imenovanju donosi sam ministar pravde ili predsjednik suda.⁴³

Bez obzira na to da li ocjenu o izboru kandidata donosi Komisija ili ministar, u obzir se uzimaju rezultati dva državna ispita, kao i sadržaj dosjea o kandidatu koji je formiran na sudu gdje je kandidat obavljao svoj pripravnički staž.⁴⁴

Kandidati koji budu izabrani na poziciju sudije, prvi put se imenuju na probni period. Za sudije s neograničenim mandatom mogu biti imenovani tek nakon što su bili na poziciji sudije ili drugoj sličnoj poziciji najmanje tri godine.⁴⁵ U toku probnog perioda sudije uglavnom imaju iste ovlasti kao i sudije koji su imenovane na neograničen period,⁴⁶ ali mogu biti razriješeni dužnosti za one radnje koje inače rezultiraju disciplinskim postupkom kada su u pitanju druge sudije.⁴⁷ U ovom periodu se ocjenjuje da li sudije ispunjavaju uvjete da vrše svoju dužnost, te ako nisu sposobni za to, oni se mogu razriješiti.⁴⁸ Najduže pet godina nakon prvog imenovanja, sudije moraju biti imenovane na neograničen period trajanja mandata,⁴⁹ kako bi se osigurala njihova neovisnost.

Nakon što provedu određeno vrijeme na sudu prvog stepena, u skladu sa svojim postignućima i radnim rezultatima, sudije mogu napredovati u karijeri i biti imenovani na poziciju predsjednika vijeća na sudu prvog stepena (*Vorsitzender Richter am Landgericht*) ili sudije na sudu drugog stepena (*Richter am Oberlandesgericht*).⁵⁰ Dalje napredovanje u službi predstavlja imenovanje na poziciju zamjenika predsjednika suda prvog stepena (*Vizepräsident des Landgerichts*) ili predsjednika vijeća na sudu drugog stepena (*Vorsitzender Richter am Oberlandesgericht*), a najviši stupanj napredovanja na nivou saveznih zemalja je imenovanje na poziciju predsjednika suda prvog stepena, odnosno na poziciju predsjednika suda drugog stepena.⁵¹

Unapređenja se ne obavljaju automatski. Sudije se same prijavljuju na više pozicije koje su objavljene u službenim glasilima i tako pokreću postupak unapređenja.⁵² Nakon toga, predsjednici sudova, gdje su sudije zaposlene, daju procjenu njihovog rada i sposobnosti i o tome izvještavaju predsjednika višeg suda koji na to dodaje svoju procjenu kandidata i oba ova mišljenja dostavlja Ministarstvu pravde.⁵³ Ministarstvo pravde zatim odabire kandidata koga smatra najsposobnijim i svoje mišljenje dostavlja nadležnom Vijeću za izbor sudija.⁵⁴ Na koncu,

⁴² J. Riedel, Recruitment, Professional Evaluation and Career of Judges and Prosecutors in Germany, u: G. Di Federico (ur), *Recruitment, Professional Evaluation and Careers of Judges and Prosecutors in Europe: Austria, France, Germany, Italy, the Netherlands and Spain*, Italija 2005, s. (69 i dalje) 80.

⁴³ *Ibid.*

⁴⁴ V. G. Heinz, The Appointment of Judges in Germany, *Berliner Anwaltsblatt*, Berlin 4/1999, s. (178 i dalje) 186.

⁴⁵ Čl. 10 Zakona o pravosuđu.

⁴⁶ Postoje određena ograničenja u skladu sa zakonima.

⁴⁷ Čl. 22 st. 3 Zakona o pravosuđu.

⁴⁸ Čl. 22 st. 2 tač. 1 Zakona o pravosuđu.

⁴⁹ Čl. 12 st. 2 Zakona o pravosuđu.

⁵⁰ Riedel (bilj. 42), s. 99.

⁵¹ *Ibid.*

⁵² *Ibid.*

⁵³ *Ibid.*

⁵⁴ Čl. 75 st. 1 Zakona o pravosuđu.

Vijeće odlučuje koji kandidat će biti izabran, odnosno ko će biti imenovan na višu poziciju. S obzirom da predsjednici sudova daju procjenu kandidata i da Vijeće za izbor sudija donosi konačnu odluku baziranu na kvalitetu rada kandidata, smatra se da je ovaj proces potpuno oslobođen političkih pritisaka.⁵⁵

Procjena rada kandidata nije potrebna samo radi unapređenja na višu poziciju, nego se mora provoditi u određenim vremenskim periodima, i vrlo je detaljna. Tako se u postupku pripreme za procjenu rada sudije čitaju presude koje je donio taj sudija, pregleda se njegova radna statistika i prikupljaju se druge informacije (od branitelja, od drugih sudija, od predsjednika vijeća u kojem je taj sudija član vijeća i sl.), a predsjednik vijeća nekad odlazi i u sudnicu za vrijeme suđenja koje vodi sudija čiji se rad procjenjuje.⁵⁶ Međutim, potrebno je imati u vidu da princip sudijske neovisnosti zabranjuje da se ocjenjuje suština samih sudskih odluka, odnosno način na koji je sudija primijenio pravo na činjenice, odnosno zaključci do kojih je došao.⁵⁷

Što se tiče kriterija za procjenu rada sudija, oni su manje-više isti u svim saveznim zemljama i uključuju profesionalne sposobnosti (poznavanje materijalnog i procesnog prava, sposobnost da obavlja funkciju sudije i sl.), osobne sposobnosti (kako se nosi sa većim obimom posla, sposobnost da donese odluku, otvorenost prema novim tehnologijama, itd.), društvene sposobnosti (sposobnost medijacije, poštivanje stranaka, sposobnost da vodi konstruktivnu diskusiju i sl.), a kada se radi o sudijama na vodećim pozicijama, procjenjuje se sposobnost upravljanja i davanja uputstava timu.⁵⁸

Kada se procjena rada vrši u svrhu unapređenja, predsjednik suda također mora dati mišljenje kakav se učinak može očekivati od kandidata ako bude izabran na poziciju na koju se prijavio.⁵⁹

5. Opći uvjeti za izbor i imenovanje sudija

Za sve ranije navedene sudijske pozicije, osim posebnih uvjeta, potrebno je da kandidat prije svega posjeduje neophodne stručne kvalifikacije. Kako je propisano zakonom,⁶⁰ svako ko želi da postane sudija u Njemačkoj, mora uspješno da završi pravne studije na nekom od pravnih fakulteta, položi prvi državni ispit, odradi pripravnički staž i položi drugi državni ispit.

Zakon propisuje i da pravni studij mora da traje četiri godine,⁶¹ te da mora obuhvatati određene obavezne i izborne predmete.⁶² Također je propisano da *curriculum* studija mora obuhvatati jedan strani jezik, odnosno da neki od predmeta moraju biti pohađani na stranom jeziku. Što se tiče obaveznih predmeta, oni moraju uključivati krivično pravo, građansko pravo, javno pravo, procesno pravo, europsko pravo, metodologiju pravnih nauka, te filozofske, historijske i

⁵⁵ Adenire (bilj. 40), s. 20.

⁵⁶ Riedel (bilj. 42), s. 96.

⁵⁷ Čl. 26 st. 1 Zakona o pravosuđu.

⁵⁸ *Ibid.*

⁵⁹ *Ibid.*, s. 98.

⁶⁰ Čl. 5 Zakona o pravosuđu.

⁶¹ Izuzetno je moguće da studij traje dvije godine, ali njegov *curriculum* mora obuhvatiti sve neophodne pravne oblasti.

⁶² Čl. 5a st. 1 Zakona o pravosuđu.

socijalne osnove prava.⁶³ Regulirano je i da izborni predmeti moraju dopunjavati studije, služiti za produbljanje znanja i pridonijeti interdisciplinarnom pogledu na pravo.⁶⁴

Studenti u toku studija moraju obaviti i praksu u trajanju od najmanje tri mjeseca.⁶⁵

Studij se okončava polaganjem prvog državnog ispita koji se od 2006. godine održava u dva dijela – ispit iz obaveznih predmeta koji se polaže pred ispitnim tijelom konkretne savezne zemlje i ispit iz izbornih predmeta koji se polaže na fakultetu. Po zakonu je obavezno ujednačavanje ispitnih oblasti u svim saveznim zemljama, kao i ujednačavanje standarda ocjenjivanja.⁶⁶ Kako bi se standardi ocjenjivanja ujednačili, savezni ministar pravde je ovlašten na osnovu zakona da, uz neophodno odobrenje *Bundesrata*, donese uredbu koja će se primjenjivati na području cijele Njemačke, a kojom se određuje skala ocjenjivanja i bodovi za pojedinačne ocjene, kao i za konačnu, ukupnu ocjenu.⁶⁷

Nakon što uspješno polože prvi državni ispit, pravnici u Njemačkoj moraju obaviti neophodnu praksu kako bi pristupili drugom državnom ispitu (tzv. *referendarijat* – pripravnički staž). Ova praksa traje dvije godine i obavlja se u više institucija. Pripravnici moraju provesti nekoliko mjeseci na parničnom sudu, nekoliko mjeseci na krivičnom sudu ili u uredu tužitelja, nekoliko mjeseci u općinskim ili vladinim službama, u uredu advokata ili drugim odgovarajućim mjestima po njihovom izboru.⁶⁸ Cilj ovog staža je da pripravnici steknu praktična znanja iz svih pravnih oblasti. Pripravnici tako uče da pišu sudske presude, da ocjenjuju dokaze, te da pišu optužnice i druge pravne akte.⁶⁹

Nakon završene prakse pripravnici pristupaju polaganju drugog državnog ispita. Ovaj ispit se sastoji od pismenog i usmenog dijela i odnosi se na znanja stečena u toku pripravničkog staža.⁷⁰ Da bi bili razmatrani za izbor na mjesto sudije ili tužitelja, pravnici u Njemačkoj moraju ostvariti dobar rezultat na oba državna ispita. Dobrim rezultatom se smatra ocjena „iznad prosjeka“ a nju obično ostvari samo 15% od svih studenata koji pristupe ispitima.⁷¹ Koristeći ovako stroge kriterije, u Njemačkoj se samo najboljim kandidatima pruža prilika da obavljaju poslove sudija i tužitelja.

6. Izbor i imenovanje tužitelja

Procedura izbora tužitelja u Njemačkoj je manje više ista kao i za sudije. Svi gore navedeni sudovi imaju i odgovarajuće urede tužitelja. Tužitelji se smatraju državnim službenicima.⁷² Glavnog saveznog tužitelja i savezne tužitelje imenuje predsjednik na prijedlog saveznog ministra pravde, uz prethodno obavezno odobrenje *Bundesrata*.⁷³ U saveznim zemljama, tužitelje

⁶³ Čl. 5a st. 2 Zakona o pravosuđu.

⁶⁴ *Ibid.*

⁶⁵ Čl. 5a st. 3 Zakona o pravosuđu.

⁶⁶ Čl. 5d st. 1 Zakona o pravosuđu.

⁶⁷ *Ibid.*

⁶⁸ Riedel (bilj. 42), s. 74.

⁶⁹ *Ibid.*, s. 75.

⁷⁰ Čl. 5d st. 3 Zakona o pravosuđu.

⁷¹ Riedel (bilj. 42), s. 76.

⁷² Čl. 148 Zakona o ustroju sudova.

⁷³ Čl. 149 Zakona o ustroju sudova.

imenuje ministar pravde uz konsultacije s glavnim tužiteljem. Uvjeti koje moraju ispunjavati kandidati da bi bili izabrani na poziciju tužitelja su isti kao i za sudije na odgovarajućim nivoima.⁷⁴

⁷⁴ Čl. 122 st. 1 Zakona o pravosuđu.